

בס"ד

כ"ט מנחם אב תשפ"ג
ערב שבת פרשת ראה

131

קרוב אליך

ענידת ה' ברוח חסידית

שדה בלי מלך, כמו
בחוץ לארץ, זה
סתם שדה
צני יחזקאלי

קול הנבואה החסידית

יובל שנים אחרי פטירתו של הרב
הנזיר זצ"ל, נחשפים לראשונה
פרקים שהושמטו מספרו 'קול
הנבואה' העוסקים באופן מפתיע
בתורת החסידות

ההיגינה שהנחילה
את תרבות המערב
הרב אברהם וסרמן על
אתגרי החינוך של הראי"ה
קוק זצ"ל

האיש שידע לעורר
תשובה, לעורר אהבה
טור נשים לכבוד ג' אלול

החלה ההרשמה לשנת תשפ"ג

זואו אלוז, אהוז,
אהאמין ואקרז!

לפרטים והרשמה:
זיו 055-6621129
או סירקו את הברקוד:

האשיהודי
אהוז • אהאמין • אקרז

הנני באשדוד הנני ביצהר הנני בחל אביב הנני בכרפון הנני ברמת גן הנני בעלי הנני באלון שבות הנני בירושלים הנני בקדומים הנני בקרית
ארבע הנני בעתניאל הנני בבאר שבע הנני באילת הנני באלקנה הנני בשהם הנני בנווה הנני בטלמון הנני בקרני שומרון הנני בטפחות הנני

האמת?
זה לא משנה איפה אתם גרים.
העיקר שתגידו

הנני!

בית המדרש לשליחות
מבית ראשיהודי

הנני ברצליה הנני באפרת הנני בחתיה הנני בני-יוק
הנני במרחק עם הנני באכזר הנני בחפוז הנני בגבעתיים
הנני בכפר יונה הנני בחלב הנני בחמוה הנני בחתיה הנני בחפוז הנני במסלה

בסוסיא הנני במרחק עם הנני בערד הנני בעיר הבה"דים הנני בפדואל הנני במרכז שפירא הנני במצפה רמון הנני בבית אל
הנני באלון מורה הנני בחריש הנני בחרר הנני בברכה הנני ביפו הנני בעתלית הנני ברמלה הנני בקרית גת הנני בצפת הנני בחברון

העיר/עשוב שלך לא מופיעים כאן? שלחמי הודעה לזיו ותופיעו כשבוט הבא!

מחפשים את הטובים ביותר!

לראש השנה בבסיסי צה"ל ברחבי הארץ
דרושים משפחות / זוגות צעירים

< תודעת שליחות < כריזמה < בעלי יכולת אישית גבוהה
ידע תורני < ניסיון לדבר מול קהל ולב פתוח <
< נדרשת מיומנות של בעל תוקע. יתרון לחזנות וקריאה בתורה.

חושבים שאתם מתאימים?
סרקו את הברקוד
וענו על השאלון המצורף

או שלחו לנו מייל mmf@mmf.org.il

ממחנה
משותף
להתחבר מהבסיס

מחפשים?

- 🔍 בית
- 🔍 בית פרטי
- 🔍 בית פרטי בטבע
- 🔍 בית במיליון ש"ח
- 🔍 בית עם מרחבים אינסופיים
- 🔍 בית ביישוב קהילתי דתי
- 🔍 לחיות בבית לא רחוק מהכנרת
- 🔍 לגור בבית ליד מעיינות העמק

אפשר להפסיק לחפש!

בית פרטי בשדמות מחולה
1,156,000 ₪ החל מ-
במחיר שאסור לפספס כל מה שחיפשתם ביישוב קהילתי

הריזהב

חפשו בגוגל "שדמות מחולה"
 או התקשרו **073-3712231**

ישבת
הסדר

בני עקיבא

בית
כנסת

פעילות נוער
ענפה

ברכה

15 דקי
מבית שאן

ישוב קהילתי
דתי

120
משפחות

התברואה שלו, שיכד כל מה שנעשה, לשל אה
חברו השפת אמת אמה והוא לא הסביר לסבאו
שלו שהוא אמה כל ואלוה, הרי מן הסתם הסבאו
היה מתייחס אחרת אמה לשקר

שיחת חברים

עם מיני יוספי

ני תראה חמור

שמאפיינים חמור הוא ההתנערות. אדם הדומה לחמור מתנער מדברים שנאמרים לו. במקום לראות את הטוב שהביקורת יכולה לתת לו, הוא לוקח דברים באופן אישי, כאילו באו רק להעליב ולהקטין אותו. לעומת זאת, בן אדם רואה כל דיבור של תוכחה כדבר שנשלח אליו משמים, ככלי לברכה ולהתקדמות.

לא ירבה לו חמורים

בדור האחרון חי משפיע חב"די מיוחד, בשם ר' ראובן דונין. הוא היה מאוד חריף לשון, עד שלפעמים הדברים שלו היו נשמעים אפילו כגסות רוח, אבל האמת היא שהוא היה מלא אהבת ישראל ויראת שמים טהורה. הוא היה איש מופלא, ויש סיפורים יפיפיים על השגינות שלו, ועל היכולת שלו להגיע לליבם של אנשים. דווקא עם החריפות שלו הוא הצליח לבקוע מסילות ללבבות של יהודים רבים. האנשים סביבו ידעו, שגם כשהוא מוכיח בחריפות, עד כדי שנראה היה שהוא מטיח עלבונות, הכל בא מלב מלא באהבת ישראל גדולה.

הסיפור שלו לעניינינו, קשור לחמורים. מספרים שלא פעם הוא היה מטיח באנשים שהם 'חמורים'. פעם אחת בהתוועדות, אחד החסידים שאל אותו: "ר' ראובן, למה אתה כל הזמן מדבר על חמורים? אולי תגוון ותאמר סוסים?" ר' ראובן חיך ואמר: "אני אומר דווקא חמורים, בשביל לא להכשיל את הרבי!" החבריה לא הבינו בהתחלה מה הרעיון, אז הוא הסביר. כידוע, החסידים מתייחסים אל הרבי כמו מלך. על מלך נאמר בתורה ש"לא ירבה לו סוסים". ר' ראובן אמר: "אם אני אקרא לכם סוסים, זאת אומרת שלרבי יש הרבה סוסים, וכך הוא חלילה יכשל בלאו דאורייתא, שלמלך אסור להרבות סוסים..."

חברים! גם הסיפור הזה פונה לכולנו. לא רק רבי - גם הקב"ה הוא מלך, וצריך לדאוג שלא ירבה לו סוסים, ובוודאי שלא חמורים. אם נזכר להתוכחה נועדה כדי לצאת מהחמוריות, נוכל להתעלות לתכלית הגבוהה שלנו. כך נזכה בחודש אלול להארה נפלאה של אור ושמחה, חמלה והתחדשות. לחיים!

משה רבינו הוכיח אותם בצורה קשה והאשים אותם בחזרה על חטא המרגלים. הם מצידם יכלו לענות מיד למשה רבינו שבכוונתם לעבור חלוצים לפני המחנה, אבל אף על פי כן הם הקשיבו לתוכחה שלו עד הסוף.

הסיפורים הללו מלמדים אותנו, שאפילו אם נאמרים דברי ביקורת על דברים שאנחנו כן בסדר בהם, עדיין כדאי להקשיב להם. גם אם העומד מולי לא יודע לגמרי מה עברתי, אין צורך למחר ולהצטדק, אלא ראוי להקשיב בענווה, להיפתח להקשיב לדברים בשימת לב, ולגלות בהם משהו חדש. כשאנחנו מצליחים להקשיב באמת, זוכים לגלות מתנות ואפשרויות חדשות להתפתחות. כנראה שגם אם המוכיח לא ראוי, אנחנו יכולים בעצמנו לתקן את המצב ולגרום לתוכחה לעורר ריח טוב בנשמתנו.

אדם ובהמה

חברים, חשבתם פעם מה ההבדל בין אדם לחמור? טוב, אז יש אולי כמה הבדלים, אבל חשוב לשים לב להבדל אחד עיקרי. אם למשל, ניגש אליך יהודי בבית הכנסת, ושואל אותך שאלה על פרשת השבוע, אם אתה רוצה להיות דומה לחמור, אז אתה מתפתה לענות לו באריכות, מתוך הנחה שהשואל באמת מעוניין לשאוב מידעויותך בתורה. אבל אם תרצה להידמות לאדם, אז תבין שבאמת הוא פנה אליך כדי להרכיב בך את הווארט שלו...

אם אדם מודע לרצון והצורך של הזולת, הוא לא רק מתייחס לשאלה הישירה של השואל, אלא מבין שיש פה "ואהבת לרעך כמוך", ומקשיב לכוונה העיקרית, שהוא פשוט רוצה לומר את הרעיון שלו! בדרך כלל, גם אם תנסה את כוחך לענות לשאלה תצא מתוסכל, כי לא משנה מה תענה, השואל ידחה את התשובה עד שתיתן לו לומר את התשובה שהוא חשב עליה, ובעצם אותה הוא בא לומר לך.

נראה לי שכל אחד נתקל בסיטואציה הזאת פעם בחיים, אז אני מקווה קודם כל שהטיפ הזה יהיה לזיכוי הרבים. מעבר לכך, אם נחזור להבדל בין חמור לבן אדם, אחד הדברים

שלום חברים! שיהיה לכם חודש אלול שמח ומבורך! אתם יודעים חברים, חלק מעבודת חודש אלול היא קניית היכולת לקבל. אנחנו לומדים לקבל דיבורים של תוכחה שנשמעים לנו כביקורת, ולעבד אותם בצורה נכונה, אבל כעיקרון, נתינת ביקורת היא לא דבר טוב, ולא ממש פותח את הלב. להפך, אולי הוא יותר סוגר אותו וגורם לאנשים להתרחק ולא לרצות להשתנות.

רבי נחמן מדבר על כך, שכאשר המוכיח לא ראוי לתת תוכחה, אז הביקורת שלו מעוררת ריח רע בנשמות. הוא ממשיך את המוכיח לאדם שתופס ערמת זבל. כל עוד לא נוגעים בה, המצב רגוע. ברגע שמרימים ומערכבים אותה, הריח שלה נודף בצורה חזקה לכל כיוון. לעומתו, המוכיח הראוי מעורר ריח טוב בנשמות.

כעת חברים, אני לא רוצה לדבר על המוכיח אלא על המקשיב. יכול להיות שגם אם המוכיח לא ראוי, אם למקבל התוכחה - שזה יכול להיות כל אחד מאתנו - יש מודעות מתאימה, אפשר להפך את התוכחה שתגרום לריח נעים. יש לנו יכולת לפתוח את הלב, ולקבל את הדברים בצורה טובה ומועילה. צריך לחשוב בצורה עניינית על מה שנאמר לנו, ולשים לב - האם יש בהם משהו שאפשר לקחת, ומה לא שייך אלינו ולהשאיר אותו בחוץ.

הזדמנות לריח טוב

חסידים מספרים על הרבי הקדוש מגור, השפת אמת, שגדל כנער צעיר אצל הסבא שלו, הרבי בעל 'חידושי הרי"ם'. אביו של השפת אמת נפטר בהיותו ילד, והסבא גידל אותו בביתו. לילה אחד, הנער - השפת אמת - ישב ולמד עם החברותא שלו כמעט עד אור הבוקר. מכיוון שהוא ישן מעט זמן הוא התעורר מאוחר, ולא כמו בשעה הרגילה. בעקבות האיחור, הסבא הוכיח אותו באריכות כמה חשוב לשמור על הזמנים, והשפת אמת מצידו שתק ולא ניסה להצדיק את עצמו בעובדה שהוא למד תורה כל הלילה.

החברותא שלו, שידע כל מה שנעשה, שאל את חברו השפת אמת למה הוא לא הסביר לסבא שלו שהוא למד כל הלילה, הרי מן הסתם הסבא היה מתייחס אחרת למה שקרה. ענה השפת אמת ואמר: "יש לי הזדמנות לשמוע תוכחה מסבא, ואני אוותר עליה?" הוא הסתכל על התוכחה כדבר נעלה, ולא כפגיעה בכבודו או משהו מעין זה.

בדרך דומה חסידים מפרשים את הסיפור של בני גד ובני ראובן. אחרי שהם ביקשו לקבל נחלה בעבר הירדן המזרחי,

**למיזם מקורי
בהקשר של הגנה
וסינון המדיה
דרוש תורם / משקיע.
(מדובר בגוף בעל ניסיון
פיתוח מוכח בתחום)
לפרטים: 050-2124364**

רוצה לדעת כיצד
לעבור את
מבחני- הרבנות בהצלחה?
שלח מייל לכתובת
Sho33801122@gmail.com
ותקבל ממכון שאיפות
שיעור דוגמא כולל הדרכה
חינם

מדרשת
אוריה
אור התורה במרכז

פתיח לי אחותי

נפתחה ההרשמה
לימי לימוד לנשים
תוכנית ייחודית
חדשה!
כרטיס באתר
המדרשה

4 ספטמבר י"ט

תכנית אלול תשפ"ב

מדרשת אוריה גבעת שמואל
ט"ז באלול (12.9) - ח' בתשרי (3.10)

ימי שני

- 9:30 הרב לביא אנגלמן מן המיזכר קטאג' יה
- 11:00 הרבנית עידית איצקוביץ' עבודת האש השנה
- 12:30 הרב דוד טורנר כיסופי גשופה לאור גוגל רבי נחמן
- 13:50 הרבנית נעמי שפירא | ט"ז אלול
- הרב ברוך סליי | כ"ג תשרי
- הרב בן ציון אלגאדי | ח' תשרי

ימי חמישי

- 9:30 הרב יהונתן נמדר אהיוג שגפיק השיבה אל ה'
- 11:00 רבנה שפירא עאופיק הכחמיק
- 12:30 הרב יהושע שפירא גשופה מאינה
- 13:50 הרב אליעזר קשתיאל כוונג השופר

באורה נראה אור

ההרשמה
לשנת הלימודים
תשפ"ג
בעיצומה!

תוכנית ההוראה של מדרשת אוריה תורה שממשיכה איתך הלאה

ללמוד תורה גדולה ושמחה
להתמלא בתורה שמחוברת לחיים
לקבל כוחות לחיי שליחות

ליויי אישי באווירה משפחתית לימוד בחברה משמעותית

מסלול מהיר לתואר שני הסעות ומעונות חנים שבתות, טיולים והתוועדויות

מכללה ירושלים
איכות תורנית - אקדמית - חינוכית

להרשמה שירלי:
052-7710939

מדרשת אוריה רח' הרימון 3 גבעת שמואל | שילוב תואר בחינוך B.Ed במכללה ירושלים
שלוחת אוריה ירושלים | יום נשים | בנות שירות לאומי | קהילת סטודנטיות | תוכנית ערב

להרשמה מיכל:
058-7710933

צבי יחזקאני

תמיד נשאני מחפש חיזוק ופותח איזה ספר סתם כך כדי לראות "מה ההשגחה אומרת", איך לומר? לא יוצא כמעט שום דבר ברור. תמיד אני נופל על דף שלא אומר כלום.

המלך בשדה תירס?

כך, ולא משנה מאיזו מפלגה - כדי להבין שזה דגם מוקטן של עוד כוכב בדגל ארצות הברית. אני רוצה לראות את המציאות ולצעוק: אני יהודי. לא מפולג אלא מחובר. אלפיים שנה היינו בגלות ולא שכחנו לרגע, והנה שבעים וקצת שנים עם מטוסים ודגל, ופתאום היהדות נראית כמו מקצוע שכבר לא מופיע בבגרות, כאילו אנחנו מוסרים את כל עמל ידינו ודמנו למי שנלחמו בנו, והכל באדיבותנו. למה?

משהו בדעת שלנו השתנה. אנחנו לא מונהגים לפי התורה בתור הדבק היחידי בעולם של היהודים. כל זמן שהיינו בגלות היה ברור מה המצב ומה המטרה. המטרה להישאר יהודי ולחכות לגאולה. איך? תורה ותפילה. נקודה.

פתאום זה מבולבל לגמרי. לא בגלל האתגר החדש, אתגרים הם לא חידוש בחיים של יהודי. החידוש הוא שבפעם הראשונה הוא לא משתמש בנשק שלו אלא בהסברים של השכן ובתפיסות שטוענות ששם נמצא הצדק של העולם.

תמיד כשאני מחפש חיזוק ופותח איזה ספר סתם כך כדי לראות "מה ההשגחה אומרת", איך לומר? לא יוצא כמעט שום דבר ברור. תמיד אני נופל על דף שלא אומר כלום, יש דפים כאלה שהם מכוונים בטח אלי, לומר לי שזה לא כזה פשוט.

השבוע אחרי התבודדות פתחתי את ליקוטי מוהר"ן ('אגרות הקודש' של הברסלבים...), והנה עוד תורה שמדברת לגמרי על משהו אחר, לא קשור אלי. אבל אחרי שניה - מהפך. בול בפוני. עד כדי כאב. מזרח? מערב? הנה תחילת הפתרון.

"דע, כי יש מוחין של ארץ ישראל ויש מוחין של חוץ לארץ, וגם המוחין של חוץ לארץ הם מקבלים ויונקים גם כן מהמוחין של ארץ ישראל, כי עקר המוח והחכמה היא בארץ ישראל."

אז אני לא הווה. זה באמת שני דברים שונים, ממש מוחות שונים. אני מתחיל כבר להרגיש יותר טוב. זה לא פיצול אישיות, זה יהודי מעודכן. ובעצם היניקה היום עובדת הפוך - אנחנו יונקים מחוץ לארץ.

וגם בתוך העניין הזה יש כאן חלוקה ברורה: "וכל אחד ממשאל יש לו חלק בארץ ישראל ויונק מהמוחין של ארץ ישראל... אבל אף על פי כן יש מוחין של חוץ לארץ וזה נעשה על ידי פגם הכבוד, חס ושלום, שמי שפוגם חס ושלום בכבוד השם יתברך, אזי על ידי פגם הכבוד של השם יתברך... וכפי הפגם שפוגם בכבוד השם יתברך, כמו כן אינו יכול לקבל ולינק מהמוחין של ארץ ישראל ואינו נשאיר המוחין בבחינת מוחין של חוץ לארץ..."

איזה פיצוח. בום, כמו שאומרים בחדשות. המוחין שלי זה לא רק עניין גיאוגרפי חיוני, זה גם להבין שיש מלך עוד לפני שהוא מגיע לשדה. כי שדה בלי מלך, כמו בחוץ לארץ, זה סתם שדה. תירס. לא כי הוא לא שם, לא כי אומרים שאין מלך והוא לא שם. השם קיים בכל מקום מבחינתו, אבל לא מבחינת ברואיו, ולכן יש שדות ריקים לצערנו, גם במקום שאמור היה להיות מלא.

כאן בארץ ישראל, כל הסיפור הוא המלך. ואם יש מלך, יש מוחין של הארץ ויש הוה-אמינא להתחיל את כל האתגרים. כל עוד זה לא כך, אתה עדיין לא מתחיל לחיות את המלך בשדה, ואת חייך של עצמך.

נו, צבי, מה אתה עושה עם זה? אני רק קורא את התורה הזו עוד ועוד. הולך איתה, כמו שאומרים. כי אם אני ראוי למוחין של ארץ ישראל, אז המוחין של חוץ לארץ מפותין ועד ביידן זה אולי יפה אבל לא שייך לי, וגם לא ממש טוב לי.

אלול. חודש שכולו עניין גדול. אבל תמיד בחודש הזה נעלמת הדעת בדיוק כשצריך אותה. גם לקום לסליחות, גם להתאווש מדרישות הילדים לאטרקציות בין הזמנים, גם חזרה ללימודים, והדיון האינסופי אם ואיך לנסוע לאומן השנה, כשהעולם לא דומה למה שהיה באלול הקודם. בקיצור, שקשוקה יהודית שמוגשת מאוד מאוד מוקדם בבוקר, והשאלה היא: נו, מה עושים? מה הפתרון? כל אגפי החיים מחפשים אותך, ואתה באלול בכלל בחיפוש אחר המלך בשדה. 'אלול' בארמית זה חיפוש, כך מסבירים לי. לי זה נראה יותר שמחפשים אותי ואני לא יודע מה אני מחפש, וכל זה כשהמלך בשדה. ההבנה כאן היא: מה אתה צריך? כל הזמן אני אמור לקבל החלטות. לפי מה הולכים? מי המנהיג? רבנים צמודים לא יפתרו לך את כל הבעיות. מה עושים?

כבר הרבה זמן שאני עוסק במלאכת בורר מתוך מוחי - עד כמה המערב חדר אליו. עד כמה הוא קנה את התיאוריות שמכרו לו לגבי הצלחה, חיים, חינוך ילדים, צבעים, בגדים ושאר תחומים שבהם אני מרגיש הרבה פחות יהודי אלא כמו עוד יצור מערבי שקונה באינטרנט ומפרנס את התרבות המערבית. לפעמים המציאות נראית לי כל כך אמריקאית, רק בתרגום לעברית. די להסתכל על מערכת הבחירות המתקרבת ולראות את 'מנהיגינו' - הנקראים

רב מכר

ארחות אהרן
אור ועבודת המועדים

לימי הרחמים והסליחות ומועדי האיתנים
חודשי אלול ותשרי

מכור שיחות קודש המעוררים את הלבבות כאת אהובי של ישראל

כ"ק מרן אדמו"ר
מפינסק קארלין זיע"א

ספר יסוד ללימוד אופן עבודת ה' בימי האיתנים על פי תורת החסידות
מרחוק שנה מנאות וטהרות | ערך ומסור לבי עמים | מאתות אבות עמים

להשיג בחנויות הספרים - להזמנות עד הבית, מכון מטה אהרן טל. 05271-41446

כשהמלך בשדה ורוח של תשובה באוויר את מוזמנת לתכנית אלול מרוממת בבית מדרש שלנו במרכז ירושלים

אלול במעיינותיך

פתיחה חגיגית ביום שני ב' אלול

במהלך התכנית נפגוש את מיטב המרצים של מעיינותיך:

הרב משה שילת

הרב אבנר אמחייה אבן ישראל

התוועדות מוזיקלית מרוממת עם צביקוש ורינת

הדס לוינשטרן

סינור רהב מאיר

ימי שני | 18:30-22:00

מסמת יעבץ 8 ירושלים * סמוך לתחנת רכבת יפו מרכז

מיועד לבנות בגילאי 20-30

מכונת אן

להרשמה סרקי את הברקוד:

Maynotaich@gmail.com • 054.921.0131

קרב אליך 7

"יש להשתדל שהמחר יהיה יפה הרבה יותר מהיום"

(הרבי הרש"ב)

מחיר מיוחד לקוראות "קרב אליך" **₪69** במקום ₪700 בהצגת קופון נשים

יומן שנתי לתשפ"ג שיהפוך לך כל מחר ליפה במיוחד!

יומן נשי - חסידי סביב נשות התנ"ך מלווה בקטעי העשרה, לימוד והשראה. והכי פרקטי שיש.

לרכישה ופרטים נוספים סרקי את הברקוד:

maynotaich@gmail.com | 054-9210131

בקי ברצוא בקי בשוב

אורי צוקר, ישיבת לב חדש, שילה

וואו.

איך יפה כאן, איזה נוף, איזה סיפוק.

זה לא הגיע ביום ולא ביומיים, שנים על גבי שנים של עמלנות מאומצת נדרשו עד שהגעתי לכאן. צעד אחרי צעד, יום ועוד יום הצטרפו למאמץ הגדול.

אבל בסוף הכל היה שווה את זה, כאן על הפסגה פשוט רואים הכל. אבל לא זו השמחה הגדולה, באמת מה שמציף אותי זו התחושה הברורה שזהו, הגעתי ליעד. כאן על הפסגה זה המקום לעצור, נראה לי שפשוט אשאר בדיוק איפה שאני. פשוט הגעתי לתכלית.

יואו.

איך הגעתי לכאן? כמה זמן אני כבר שוכב כאן?

איזה עומק, ה' ישמור.

שניה, נתחיל לשחזר אחורה.

כפעם המי יודע כמה ניסיתי שוב להתחיל לטפס על ההר ההוא. הפעם הגעתי די רחוק, ואז תנועה אחת לא במקום. עד כאן אני זוכר בבירור.

רגע. זהו. נראה לי שהתגלגלתי למטה כמו כדור עד שהתרסקתי כאן למטה, ואז כנראה עוד פעם איבדתי את ההכרה. לא מפתיע, כל פעם שאני מנסה לעלות זה קורה לי. תאמינו לי שאני לא מבין למה אני ממשיך לנסות, אולי באמת זה רעיון טוב, פשוט להישאר כאן.

לא נראה לי שיש סיכוי שאני אצליח אי פעם באמת לצאת מהבור הזה.

משהו לא נוח לי.

מאז שעבר כאן ההוא עם העיניים החודרות וים השאלות שהוא השאיר אחריו והלך, אני לא מוצא מנוח לנפשי. איזו תחושה לא נעימה יש לי בפנים שהפסגה הזו היא בעצם כלוב, כלוב מזהב.

תכלית. איזו מילה מפוצצת. מה התכלית? לעמוד כאן על הפסגה? בשביל זה נבראתי? הלא יצאתי לבקש את יוצר הכל, האיך סוף ברוך הוא. הפסגה הזו אמנם גבוהה, אבל היא בטח לא איך סופית. עכשיו, כשהמבט חד יותר, אני רואה עוד כמה פסגות יש כאן בהמשך.

זה הזמן להכתיף את התרמיל ולהמשיך ללכת.

הראש כואב לי.

ההוא המוזר עם העיניים האלו שלא עוזבות אותי והדיבורים שלא יוצאים לי מהראש פשוט הלך והשאיר אותי להתמודד.

הרי הפסגה כל כך רחוקה, והחיפוש לא באמת נגמר. איך סוף לחיפוש ואיך סוף למי שאותו אני מבקש. בשביל מה בכלל להתחיל ללכת? זה אבוד מראש, בכל מקרה אין סיכוי להגיע.

אבל מה שההוא אמר דווקא נשמע נכון. אם הבורא אין סופי הוא נוכח כאן לא פחות ממה שהוא נמצא שם, רחוק. ואם הוא פה איתי אז יש לי את הכוח לקום ולהתחיל ללכת.

לפחות לא להיות כל כך נמוך.

עם כל ההפתעה שברבר, קודם, כשהרגשתי שהבורא כאן איתי, בעצם הייתי רחוק. דווקא עכשיו כשאני מרגיש כמה הוא רחוק אני מרגיש קרוב, קרבה של הליכה אמיתית בדרך אליו. ורק ככה אני יכול לשוב אליו באמת.

אם אסק שמים שם אתה.

מוזר.

קודם, כשעשיתי אותו כזה גדול ובלתי נוכח, כשחשבתי שזה לא לכבודו לרדת עד אליי, בעצם הקטנתי אותו. דווקא עכשיו, כשברור לי שהוא נוכח כאן לא פחות משם, אני משיג את גדולתו הרבה יותר. ורק ככה אני יכול לשוב אליו באמת.

ואציעה שאול הנך.

הרב מנחם בורשנין | ראש מכון פועיה

מה עושים כשיש מיליון תירוצים?

פעם באתי אל מו"ר הרב מרדכי אליהו זצ"ל, וסיפרתי לו על מבנה שהכרתי וחשבתי שהוא חייב במוזוה. אלא, שהבעלים של המקום, שהיה איש יודע ספר, התחמק ב'מיליון ואחד תירוצים', ואמר שהמקום אינו חייב במוזוה. הראיתי לרב את תרשימים המקום והרב הציע להמליץ לו על שיפוץ קל של המשקוף שבוודאות יחייב במוזוה ויפשוט את הספיקות.

באותה הזדמנות סיפר לי הרב שבבניין ה'כנסת' ישנו שער גבוה מאד, וכשבנו אותו הזמינו את הרב לבא ולקבוע בו מוזוה. כשבא, ראה שהשער גבוה מאד וישנה שאלה הלכתית ביחס למקום קביעת המוזוה, עקב כך. פנה הרב לאומן שעשה את הדלת ואמר לו שישים משקוף נמוך יותר, אך הוא אמר שאי אפשר כי זו אומנות מיוחדת. אמר לו הרב שלדעתו חסר מבחינה אומנותית איזה פס קטן בצבע נחושת, וכדאי להוסיף אותו. אמר האומן לרב שהוא צודק, ותוך כמה דקות עשה זאת. המשקוף נעשה נמוך וניתן היה לקבוע מוזוה בתחילת השליש העליון של הפתח.

אנו עומדים בראש חודש אלול, ואחד ממנהגי ישראל בימים אלו הוא לבדוק מוזוות הבית. נעסוק במספר דגשים הלכתיים בעניין קביעת מוזוה.

ראשית, מיקום המוזוה הנכון הוא בתחתית השליש העליון של הפתח (שו"ע יו"ד רפ"ט, ב'). מכל מקום, מי שקבעה במקום אחר בשליש העליון – המוזוה כשרה, ובלבד שתהיה מרוחקת לפחות טפח מן המשקוף.

כשהפתח גבוה מאד ולא סטנדרטי - לפי כמה פוסקים יש לקבוע את המוזוה בגובה הכתפיים, אף שהוא למטה מן השליש העליון. זאת כדי שיוכלו העוברים בפתח לראות את המוזוה כשנכנסים ולהיזכר במסרים העולים ממנה. לעומת זאת, הרב עובדיה יוסף (עיין 'ילקוט יוסף-שובע שמחות א', מקום וסדר קביעת המוזוה וברכתה, ע"ב) סבור שאף במקרה זה יש לקבוע בתחילת השליש העליון של הפתח.

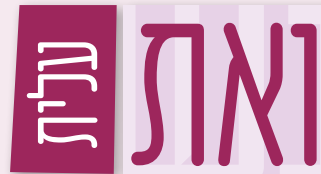
קודם קביעת המוזוה יש לכורכה מסופה לראשה, היינו מ"אחד" כלפי "שמע", ויניחנה בקופסא וכדו' ויקבענה בחוזק בדבק או במסמרים.

ביחס לצורת קביעת המוזוה, ישנה מחלוקת: לרש"י (מנחות לג.) והרמב"ם, ולרוב הפוסקים, צריך לקבוע את המוזוה זקופה, ראשה כלפי מעלה ותחתיתה כלפי מטה, בוויית ישרה לגמרי. ואילו לדעת רבנו תם יש לקבוע את המוזוה בשכיבה, היינו במאוזן.

למעשה, פסק ה'שולחן-ערוך' (יו"ד רפ"ו, ו') כדעת רוב הפוסקים, שהמוזוה צריכה להיות זקופה, וכן נוהגים רוב הספרדים.

האשכנזים נהגו לקבוע את המוזוה באלכסון, ראשה כלפי פנים הבית ותחתיתה כלפי חוץ. טעמם הוא, שכיוון שלרבנו תם במוזוה זקופה לא יוצאים ידי חובה, יש להתחשב בדעתו ולקבוע את המוזוה באלכסון, באופן כזה שלשתי השיטות יוצאים ידי חובה. גם לפי האשכנזים, במקרה שאין אפשרות לקבוע את המוזוה באלכסון, יש לקבועה זקופה.

בזמנו שאלתי את מו"ר הרב מרדכי אליהו זצ"ל אודות המנהג לבדוק המוזוות כאשר יש קשיים בבית, והוא אמר שאכן כך ראוי, ומכל מקום על האדם לא להסתפק בכך אלא גם להשתדל לפשפש במעשיו ולתקן את דרכיו. כשדיברתי אתו על בעיות ועיכובים בפוריות, הוא הוסיף שחלק מהתיקון וההשתדלות של האדם הוא גם לפנות ולהיעזר ברפואה המתאימה.

חנה סלם | sellamhay@gmail.com

משורר התשובה

היכן נמצא משורר התשובה,

איש אשר רוח אלוקים בו?

איש שידיו מוצבות ארצה בתוך רגבי אדמת קודש ולבו מגיע השמימה.

איש המרגיש רחשי עם השב לארצו אחרי שנות אלפיים,

איש המכיר בשביכי אור ישועה בתוך מציאות של בירור הטוב מהרע.

איש שידוע כאב מה הוא, חורט צלקות נפש על נייר, לבו עט סופר מהיר.

איש עם געגוע לקודש שלא נבהל מהחול, הוא יודע כי חדש יתקדש.

איש שלא כותב על נפש אלא על נשמה, על גדלות ורוממות עם עמוסים, גם אם נדמה שהם רחוקים.

איש השואב ניגוניו משירת לויים, איש ההוגה רעיוניו מירושלים.

איש המפלס בים דרך, שביל בו נדמה שלא היה אדם מעולם, שביל חדש מלא ישן.

איש שנהירים לו שבילי ירושלים של מעלה כשבילי ירושלים של מטה.

איש ששירתו תפילה ותפילתו תורה.

איש אוהב עמו ואלוקיו, בהם כל רעיוניו ושיריו.

איש אשר יחיה בשיריו נשמות יבשות וישיב לב בנים אל אבות.

איש אשר כל הקורא בשיריו ירגיש את המלך אשר בשדה מהלך,

ייזכר בחסד נעורים, באהבת כלולות, בהליכה במדבר בארץ לא זרועה.

איש שכל הקורא בשיריו ישוב לעצמו, לאלוקיו.

איש שידע לעורר תשובה, לעורר אהבה.

משורר התשובה.

ליום פטירת מורנו הרב קוק זצ"ל

החטיבה החסידי'ית הנעלמת

יובל אחרי פטירתו של הרב הנזיר, הרב דוד כהן זצ"ל, מתלמידי הכולטים של הראי"ה קוק זצ"ל ומהחשובים שבעורכי כתביו - מתגלים לראשונה כתבי יד ובהם פרקים נעלמים מתוך ספרו 'קול הנבואה' שטרם פורסמו. באופן מפתיע מתברר כי למעלה מעשרים פרקים שנשמטו מהספר המקורי - עוסקים בתורת החסידות; הבעל שם טוב, צאצאי ותלמידי הכולטים. במהדורה החדשה של הספר, מצורף נספח מיוחד שממלא את החסר

בניה זית

תמונות: מכון 'נזר דוד'

וברקדקנות, בסדר מוקפד כדרכו, כיצד אותה נוסחה של השמיעה העברית, חורות את הספרות התורנית לדורותיה. עובדת היותו של הרב הנזיר כל כך מסודר ושיטתי, גרמה להפתעה של חוקרי כתביו להתעצם עוד יותר, כאשר גילו לתדהמתם שלמעלה מעשרים (!) פרקים מהספר המקורי, העוסקים כולם בתורת החסידות - חסרים.

נזר דוד

לעומת כתבי יד של רבים מגדולי ישראל שאברו במרוצת הדורות, אלפי הדפים הכתובים בכתב יד קדשו של הרב הנזיר זצ"ל, זוכים לטיפול מסור. אם דיבורו של הנזיר היה מועט מאוד, הרי שכתבתו מרובה וענפה, ונוגעת בכל

אלוקים. את שאיפתו הגדולה להשיב את הנבואה לעם ישראל, ביטא גם במנהגי הנזירות המיוחדים שלו, אך גם באחד ממפעלי חייו המרכזיים - ספרו 'קול הנבואה'. במשך עשרות שנים, במקביל לעבודתו על עריכת 'אורות הקודש' של רבו הראי"ה קוק זצ"ל, עמל הרב הנזיר לנסח את שיטתו בפנימיות התורה, אותה הגדיר בשם: "ההיגיון העברי השמעי", כלומר, שפנימיות התורה, וכן השגת הנבואה, נקנית בצורת חשיבה שונה מזו המקובלת בשאר חכמות העולם. הקשר אל הפנימיות נעשה בדרך של הקשבה פנימית, ולא בדרך של תבניות הלוגיקה היווניות שעל פיהן מקובל בעולם הרחב לקנות ידיעות חדשות. לאחר ניסוח העיקרון הפנימי של פנימיות התורה, מציג הרב הנזיר לאורך הספר, בשיטתיות

עיקר חסר מן הספר

"אבא ז"ל לקחני אל העיר הסמוכה וילנה... בהגיענו קרוב לעיר, בין ההרים מסביב לה, עם עלות השחר והנה קול שריקת הרכבת הגיע לאזני והקול דק ורם, ממושך וארוך, מלא געגועים, נאלם, רחוק רחוק לאין סוף. ויהי לי לזכרון כל הימים... אותו קול מלא געגועים בוקע באזני עד היום, ויהי לי ליסוד יצירת ההגיון העברי השמעי".

את המילים הללו כותב הרב דוד כהן - הידוע בכינויו הרב 'הנזיר' זצ"ל - ביומן שבו הוא חושף טפח מעולמו הפנימי. הוא מעיד שכבר מילדותו צמחה בו שאיפה רוחנית כבירה, לשמוע קולות

דרך ספרות חז"ל - ספר יצירה, פרקי היכלות, הזוהר, ספר הבהיר ומסכת אצילות ועוד. בהמשך הוא סוקר את קבלת הראשונים באשכנז ובספרד עד לימי הרמ"ק, ומשם הוא ממשיך למקובלים האחרונים - בתחילה בקבלת האר"י הקדוש, דרך המקובלים בפולין, אשכנז, תימן ואיטליה, שם הוא מגיע לרמח"ל, ובו למעשה עוצר את הסקירה על ההיגיון השמעי בפנימיות התורה. משם, במעבר חד, הוא מדלג כמאתיים שנה קדימה, ומזכיר בקצרה את השמיעות בשיטת רבו הרא"ה, ובה הוא חותם את הספר.

"שקשוראים את הספר היום כצורתו, הרצף שבין

שלא נמצאים בספר 'קול הנבואה' המודפס, אבל בהחלט ערוכים ומוכנים להדפסה. היה ברור לי, שכמעט ברגע האחרון הוחלט להוציא את אותם פרקים מהמהדורה שיצאה בסופו של דבר לאור."

כדי להעמיק לחקור את הנושא, הצטרף אליו רב נוסף מרכזי המכון - הרב צמח הלפרין - ויחד הם ניסו לברר מהיכן הושמטו הפרקים הללו ולמה. התשובה שהעלו בידם היא, שהפרקים החדשים שנמצאו נועדו להיכנס לחלק השלישי של ספר 'קול הנבואה', שעוסק בסקירה רחבה של תולדות פנימיות התורה. בגאונות ובתמציתיות רבה עובר הרב הנזיר מימי הנביאים שחזו את המרכבה,

מקצועות התורה. כל שיעור שמסר בחייו, תועד על ידו בקפידה רבה - מראה המקומות, השוואת נוסחאות, עיקרי הרעיונות ועוד, שמורים כולם בכתב יד שאותו הותיר לברכה לדורות הבאים. לאחר פטירתו, הועברה ספרייתו האישית הגדולה - שמכילה כמות גדולה מאוד של ספרים, בהלכה ובקבלה, בפילוסופיה כללית ויהודית, בשלל שפות וסגנונות - אל מכון אריאל בבית וגן בירושלים, שנוהל אז בנשיאות בנו של הרב הנזיר - הרב שאר ישוב כהן זצ"ל, רבה של חיפה.

עם השנים, הוקם במקום מכון בשם 'נזר דוד', שמטרתו היא מחקר והוצאה לאור של כתבי הנזיר. בראשות המכון עומד הרב הראל כהן שליט"א, ונכון להיום פועלים בו כמניין רבנים שעמלים לברר את מקחו של הצדיק ולהוציא את כתביו לאור. כתביו הרבים של הנזיר חולקו למספר מחלקות שונות, כשמחלקה שלימה הוקדשה לספר 'קול הנבואה', וכתבי היד הרבים ששייכים אליו. במהלך העבודה של אותה מחלקה, הגיעו לתגלית של הפרקים החסרים:

"לפני כעשר שנים, מכון 'נזר דוד' עבר תהליך של דיגיטציה", מספר הרב אליקים זית, מעובדי המכון להוצאת כתבי הנזיר, "כדי לשמר את אלפי הדפים שהותיר אחריו הנזיר בכתב ידו, התחלנו מהלך של מיון וסריקה של כל הדפים. התפקיד שלי היה לסרוק את כתבי היד במחלקה של ספר 'קול הנבואה'. עברתי אז על כמות גדולה מאוד של דפים בכתב ידו של הנזיר, שהרכיבו למעשה את כל התהליך של הכתיבה - מהטיוטות הראשונות של כתב היד ולאחר מכן ההגהות הרבות עליהן והוספת דיוקים כאלה ואחרים, עד לתיקונים שהובילו למהדורה הסופית."

בין כל הדפים שסרק, משכה את עינו של הרב אליקים ערמת דפים שלא הייתה בכתב ידו של הנזיר, אלא כתובה במכונת כתיבה. "חומרים שהרב הנזיר כבר הדפיס במכונת כתיבה, היו נוסח שהוא דייק אותו נפה אחר נפה, ולמעשה כמעט מוכן היה לעלות על מכשיר הדפוס", מסביר הרב אליקים. "לפעמים היו עוד הגהות תוך כדי הדפוס, אבל בכל מקרה מדובר בשלב ממש מתקדם לקראת הדפסת הספר. כשעיינתי בדפים הללו, ראיתי שהם מכילים פרקים

חינוך תואר תעודה ב' מיוחד שבילך

הצטרפי לאחת מהתוכניות הייחודיות בתואר הראשון בחוג לחינוך מיוחד במכללת הרצוג

מספר המקומות בכל תוכנית מוגבל למסיימות, תינתן תעודת הסמכה בנוסף לתעודת תואר ראשון

מלגה ייחודית בסך **4,000 ש"ח** למגילות עם החוג למתמטיקה ובסך **28,000 ש"ח** למגילות שכי"ל ומגילות קיום*
 *בסך 28,000 ש"ח

הרצוג. לדעת. לחנך.

לפרטים: 074-7214487 או היכנסו לאתר המכללה: herzog.ac.il

*ע"פ תנאי הזכאות

הרב הנזיר בניקור בכותל המערבי עם בנו הרב שאר ישוב הכהן

הקדומים לשיטתו. לאחר מכן הנזיר עובר לסקור את צאצאי הבעש"ט - רבי ברוך ממזיבוב, בתו אדל ועוד, וכן את תלמידיו הגדולים. לאחר מכן מוקדשים פרקים לחסידות חב"ד, גם אליה היה הנזיר קשור מאוד, ולמחלוקת עם המתנגדים. בסוף מגיעים הפרקים על ברסלב, בהם יש פירוט על שיטת רבי נחמן במספר נושאים שהיו קרובים לליבו של הנזיר - ההתנגדות החריפה וההתחדשות, ההתנגדות היחס לארץ ישראל, וכמובן - הניגון, שבו מצא הנזיר הדין ליסוד הגדול של השמיעות. חב"ד, הוא מצא יותר עבודת ה' שעסוקה בהקשבה, ואילו אצל רבי נחמן הוא פגש את האמירה שהמצאותו הטבע מלאים ניגון אלוקי נפלא".

כי חסיד אני

הרב צמח, האם ניתן לומר שהרב הנזיר היה חסיד?

"מצד אחד, בפירושו לא. מצד שני, הוא היה קשור מאוד לחסידות. צריך להכיר קצת את הרקע שלו כשביל להבין את הנקודה. מבחינת החינוך התורני שבו הוא גדל - הוא היה באזור ליטאי לגמרי. כל הדודים שלו, שאצלם הוא למד, היו ראשי ישיבות ורבני קהילות בליטא. הוא גדל בראדין, כשבבית ממול התגורר ה'חפץ חיים'. מכל המשפחה, היחידי שהיה קשור לחסידות היה דווקא אביו של הרב הנזיר, שבגלל היותו מלמד נאלץ להסתובב בכל מזרח אירופה. הוא השאיר את הבן שלו להסתובב בין הדודים שלו ובישיבות המוסר, ולכן הנזיר פשוט לא הכיר את החסידות בצעירותו. בישיבות המוסר באותן שנים לא למדו כל כך פנימיות התורה, כך שהוא גם לא הכיר שום זרם אחר של קבלה. רק בגיל עשרים ושבע, כשהוא היה במרחקים, אביו שלח לו, לבקשתו, ספרי חסידות - הניא וקונטרס ההתפעלות של אדמו"ר האמצעי, שדרך אגב - עוד הרבה שנים ליווה את הרב הנזיר, והוא נחשב מבחינתו אחד מהיסודות המרכזיים לספר קול הנבואה.

"באשר לשאלתך, אז נאמר כך: מבחינת

של רבי נחמן דומיננטית בפרקי החסידות הללו? "בהחלט כן. מתוך כל חטיבת הפרקים הללו - עשרים ושניים פרקים - לחסידות ברסלב מוקדשים תשעה פרקים", מסביר הרב צמח, ומפרט על תוכן הפרקים בכלל: "הפרקים הראשונים מוקדשים לבעש"ט והמקורות

הרמח"ל לרב קוק נראה טבעי" ממשיך להסביר הרב אליקים, "אבל במחשבה שנייה, באמת יש כאן איזושהו חסר משמעותי של מספר דורות, עליהם הנזיר כביכול דילג. לפי כמה סימנים, נראה שהפרקים שעוסקים בתורת החסידות היו צריכים להיכנס לפני הפרק המסיים את הסקירה על תורת הרמח"ל, שבו הרב הנזיר מתאר את השפעת הרמח"ל על שלוש תנועות בעם ישראל - החסידות, המוסר ולהבדיל - תנועת ההשכלה. בכל אופן, התעלומה נשארה בעינה - מדוע הפרקים על החסידות הושמטו מהספר?"

הקשבה וניגון

הרב צמח והרב אליקים פנו אז אל הרב שאר ישוב זצ"ל, בניסיון לברר את התעלומה. לאחר כמה רגעים של מחשבה, הרב שאר ישוב נזכר בדיון שנערך סביב הפרקים הללו, ושאינו - הרב הנזיר - אמר לו כדרכו בקיצור, שהחליט להשמיט את הפרקים: "מפני המחלוקת". מה הייתה כוונתו? על כך אמר הרב שאר ישוב, שבעקבות המחלוקת הגדולות שהיו בראשית ימי החסידות (ולמעשה אחד מהפרקים הנעלמים מוקדש למחלוקת הללו), הרב הנזיר לא רצה להצטייר כמי שבא להכריע בין גדולי ישראל.

ההסבר של הרב שאר ישוב גם הוא היה קצר, והרב צמח הלפרין מנסה להוסיף עוד נופך לעניין, כשהוא מסביר מה הרב הנזיר כן כתב כחלופה לאותם פרקים על החסידות:

"במקום המערכת העשירה על החסידות, קיימים במקום אחר בספר 'קול הנבואה' המודפס שני דפים - זה מול זה. בדף אחד פרק שכותרתו היא: 'ראשית שיטת החסידות', ובדף השני הכותרת היא 'נפש החיים'. בסיום שני הדפים הללו הנזיר בא לעשות שלום, ומצטט מתוך אגרות הראי"ה: 'ובדורות האחרונים יפה לנו מאד כל שיחתם של תלמידי הגר"א יחד עם תלמידי הבעש"ט'. גם על כך אמר לנו הרב שאר ישוב בחינך, שכיום מקובל לומר: 'חבוקוק', כלומר, שלומדים את כל השיטות יחד. הנקודה הזאת הייתה משמעותית יותר".

מעבר לכך, הרב צמח סבור שהשיקולים להוציא את הפרקים המדוברים היו רחבים יותר: "חשוב לזכור, שההשמטה של הפרקים נעשתה אי שם בסוף שנות השישים, כשהמחלוקת בין החסידים למתנגדים כבר לא הייתה משמעותית כל כך", מבהיר הרב צמח. "ישנה אפשרות שהרב הנזיר בתור ר"מ

בישיבת מרכז הרב, לא היה מעוניין להדגיש את ההבדלים בין גישתו לחסידות לבין זו של הרצי"ה זצ"ל. הרצי"ה הדגיש פעמים רבות את הקשר בין מרכז הרב לתורת הגר"א דווקא, ואולי הנזיר לא רצה שבעיני התלמידים יצטייר שיש כאן מחלוקת חריפה בין רבותיהם. אפשרות אחרת היא, שהרב הנזיר חשש ששיטתו תצטייר כשיטה חסידית ואפילו 'ברסלברית', ולא תצטייר כשיטה הגותית תורנית כללית, מה שעלול לגרום שבמקומות מסוימים לא יתייחסו לעבודתו ברצינות הראויה".

צינת דווקא את חסידות ברסלב - האם הדמות

מאז נתעלה הרב הנזיר זי"ע לגנוי מרומים, השתדל מאד בנו מו"ר הרב שאר ישוב כהן זצ"ל להוציא לאור בכל שנה ושנה לקראת יום הסתלקותו, ספר או קונטרס מגנוי כתבי יד קודשו. כך התבשם העולם בספרים ובקונטרסים רבים ממשנתו של הרב הנזיר, שרובם כבר אזל מזמן מן השוק ורבים מבקשים מהם. הרגל שנת היוכל להסתלקותו, מודפסים מחדש החיבורים שאולו מן השוק. שני הכרכים הראשונים בסדרה זו היוצאים לאור בס"ד הם מתורת הרב הנזיר על מועדי קודש.

דורש עמל, ונכונות ללמוד לעומק. כשעובדים על העמקה בדברים, זוכים לינוק מהעולם העשיר הזה של תורת הנזיר."

לאחר כמה שנים של עבודה, לרגל כ"ח באב תשפ"ב - יובל שנים לפטירת הרב הנזיר - עתיד לצאת לאור הספר 'קול הנבואה' במהדורה חדשה, עם הרבה תוספות ותיקונים. בסופו, יודפס נספח שעתידי למלא את החסר: "חטיבת תנועת החסידות, מיסודו של ר' ישראל בעל שם טוב". ■

בתורה שלו. מכל מקום, הפרקים החסרים הללו של קול הנבואה, מגדילים מאוד את המשקל של החסידות בתפיסת העולם של הנזיר".

בסופה של השיחה עם הרב שאר ישוב, הוא הדריך את רבני 'נור דוד' להוציא לאור קונטרס נפרד, ובו הפרקים על החסידות שלא יצאו בדפוסים הקודמים של 'קול הנבואה'. "מדובר בפרקים קצרים מאוד, באורך של שורות בודדות כל אחד מהם, אבל עם הערות שוליים ארוכות" מבהיר הרב צמח, "כך הוא הסגנון של הספר כולו ושל הכתיבה של הנזיר באופן כללי. הסגנון הזה

ההנהגות, הוא ממש לא היה חסיד. כשאביו בערוב ימיו הגיע לארץ, וראה את ההנהגות הסגפניות שלו - התנורות מיין, גידול שיער כנזיר, צמחונות, תעניות, ושתיקות ארוכות - הוא לא אהב אותן, כי הן היו מתאימות יותר לשיטות המוסר, והיו ניגוד לשמחה וההתלהבות החסידית. מצד שני, הספרות החסידית הייתה במרכז העולם הרוחני שלו. רואים ביומנים שלו כמה הוא העריך את אבא שלו, שעבד את ה' בדרך החסידות. הוא מספר שם על התפילה של אביו: 'ביחוד חיבב את 'קונטרס ההתפעלות' להרב האמצעי, והיה עובד עבודת הקודש זו תפילה, לפי דרכו בהתפעלות השכל ודמעות גיל מתגלגלות מעיניו".

על התייחסות דומה להתרחקותו של הרב הנזיר מאכילת בשר, סיפר הרב שאר ישוב מה ששמע מהרבי מלובביץ'. הקשר בין הרבי לרב הנזיר ומשפחתו היה ארוך שנים. כשהרבי היה אברך צעיר ונאלץ לברוח מציפורני הבולשביקים ברוסיה, הוא מצא מסתור למשך חודשים ארוכים בבית חמיו (שהיה גם דודו) של הרב הנזיר. הרבי הכיר טובה לכל המשפחה על כך, וכאשר הגיעו אליו בני המשפחה זכו ל'יחידויות' ארוכות. הרב שאר ישוב מספר, שביחידות הראשונה שלו הרבי הקשה על אביו: "תמהני על אביכם הצדיק והקדוש כיצד הוא פוטר עצמו מעבודת הקודש של העלאת הניצוצות?" הרב שאר ישוב ממשיך ומספר שבתחילה הוא נבון מעט, אבל לאחר רגע עלתה בדעתו תשובה, והוא שאל את הרבי אם יש אצלו ספר 'שדי חמד'. שם הובא בשם המקובלים, שאמנם הצמחונות היא לא דרך לרבים, אבל יחידים שנוהגים כך יש להם על מה לסמוך.

"בכל אופן", ממשיך הרב צמח את הסברו, "הרב הנזיר היה חסיד בעיקר של תורת החסידות, רק לא ברמה המעשית. הוא כן ראה אותה כחלק משמעותי מאוד בדרך להתחדשות הנבואה, שזו הייתה משאת חייו. הוא לקח מהחסידות את העיסוק בניגון - הוא הלחין ניגונים, ושכר מורה ללמד את ילדיו נגינה. גם הקשר שלו עם הרב קוק התחיל מהשראה רוחנית גדולה, שהייתה דומה יותר לקשר בין רבי וחסידי, ורק כעבור כמה שנים הוא פנה לעסוק

לפנינו ולפניהם

לפנינו ולפניהם

את התלמיד

הצטרפו לתוכנית בהשראת ישיבת מקור חיים המכשירה מחנכים בשיטה מקורית ומיוחדת השואפת להפגיש בין נפשו של המורה לעולמו הפנימי של התלמיד

מסע תפילה עם הרב דוב זינגר

כלי הנחיית קבוצות

סדנת פלייבק

סדנת כתיבה יוצרת

שנת לימודים אחת בקמפוס
הלימודים במסגרת לימודי התואר השני במקצועות: תנ"ך, תושב"ע, מחשבת ישראל וחינוך יהודי

הרצוג. לדעת. לחנך.

לפרטים: 074-7214487 או היכנסו לאתר המכללה: herzog.ac.il

*למעט בתכניות חינוך מיוחד והוראת המתמטיקה

אתגרי חינוך והפחז ממברשת שיניים

מאת הרב אברהם וסרמן

א. בדוחה יהודית ישנה מספרת על צעיר מעיירה בפולין שהלך לאוניברסיטה בפריז. כשחזר תהו על קנקנו - האם נותר ירא שמים כשהיה. בתחילה, ראו שלא שינה פיאותיו, זקנו, ציציותיו, והליכותיו כולן מקרינות יראת שמים. ערב אחד ראתה אימו שהוא מצחצח שיניו במברשת, מעשה מודרני שלא היה נהוג בעיירות פולין, אלא בידי המשכילים שחלקם התנצרו לבסוף. מיד התריסה כנגדו ואמרה - מה לך להתחזות לירא שמים? לך כבר ותשמד מיד...

ב. ראשי היישוב הישן ובראשם הרבנים הטילו בשנת תרט"ז (1856) חרם על כל מי הלומד והלמד במוסד שהכניסו אליו לימודי חול ובעיקר לימודי שפות, מה שנקרא "חרם השקאלס". זאת מחשש שהתלמידים יצאו לתרבות רעה, וכפי שקרה ליהודי גרמניה ועוד קהילות. אך נשק זה הלך ואיבד את כוחו. עוד ועוד מוסדות מודרניים נוסדו גם בארץ ישראל, כאשר בתחילה הם מקפידים על תפילות ומצוות והיקף נכבד של שיעורי קודש, אך הערכים החילוניים היו דומיננטיים, העיקר והם שינו את עולמם של התלמידים. עם השנים - בעיקר החל מתקופת שלטון פקידי הברון במושבות (אמצע שנות השמונים של המאה ה-19) הפכו המוסדות ליותר חילוניים, ואף המרידו את הילדים נגד הוריהם ה'מיושנים' השייכים לעבר. תהליך זה הלך ונמשך עשרות שנים, ודור הילדים עזב ברובו את חיי התורה והמצוות. בתחילת המאה העשרים, הוקמה הגימנסיה העברית שכהגדרת הראי"ה היתה גרועה אף מהמסיון! ככל הנוגע להעברת הילדים על דתם, ילדים שבאו מבתיים דתיים המקפידים קלה כבחמורה. אחריה הוקמו עוד ועוד בתי ספר בדומה לה, גם ביישוב הישן.

ג. הראי"ה עסק בענייני החינוך באינטנסיביות רבה, וכפי שתיאר בראשית בואי לאה"ק, פקחתי עין לראות כי הננו מוכרחים לסול מסילה מחדש לתקומת היהדות, שהיא תקומת האומה באמת בא"י, ראיתי את חלישות הכח ודלדול החיים שבמוסדים שהם עמודי התורה והיהדות שביישוב הישן, ולעומת זה את הריקנות והזוהמא של הנכריות, הקוראה את עצמה עבריות, או גם שאינה כבר קוראה, שבמוסדים שבאו לרגלי היישוב החדש, ולכי נמס בקרבי (איגרות-הראי"ה, שמש)

מעבר לחינוך שמעשיה כזו מעלה על שפתינו - מסתבר שאכן סכנה גדולה הסתתרה מאחורי מברשת השיניים. זאת מכיוון שמאחורי השינויים בניקיון ובבריאות עמדה פעמים רבות מערכת ערכים שלמה שהוחדרה בעזרתם של נושאים חשובים אלה. התפשטות הקולוניאליזם האירופאי, בעיקר במהלך המאות 19-20, כללה החדרת ערכי-היהודים לארצות אסייתיות ואפריקניות בידי רופאים ובעיקר אחיות. אך אלו לא הצטמצמו לתפקידים המקצועי, חינוך לניקיון והיגיינה, אלא ראו עצמם כשגריים להפצת ערכי התרבות המערבית בתחומים נוספים, כגון מבנה המשפחה, סגנון הלבוש הנשים, תכנון ילודה, חינוך הילדים וחשיבות ההשכלה (דפנה הירש,

אתה חייב להתמקד כדי להצליח!

כשהכל כל כך ברור, מתומצת וממוקד בשיטה ייחודית לזכירת החומר כולל סיכומים לשינון החומר בצורה יעילה שתתן לך ביטחון מלא

יש לך את כל הסיבות כדי להצליח!

מכון שאיפות פותח שוב בקורס דיינות מזורז וממוקד בן 4 שנים שיביא אותך להצלחה הנכספת!

השיעורים מועברים ע"י הדיין הגאון הרב **אריה מושקוביץ** שליט"א אשר ידוע בהנגשת החומר המורכב בצורה בהירה ומיוחדת להצלחה הגדולה במבחנים

> ניתן לקבל המלצות מבוגרי הקבוצה הקודמת שהצליחו במבחנים <

פתיחת הקורס

יום שלישי י' אלול חושן א | יום ראשון ט"ו אלול חושן ב'

ימכון בהכוננת הגאון הגדול הרב בנימין חזתא שליט"א

שואף לדיינות?

ובהשגת כספים, מורים ומנהלים. כבר בתחילת דרכו יזם מוסד להכשרת מורים ובי"ס לבנות (זמן רב טרם שנוסד 'בית יעקב'), שאמנם הוקמו בשנים שלאחר מכן, כשהוא מלווה ומעורב. לא יהא זה מופרז לומר כי על ברכיו של הראי"ה נולדו שתי המערכות העיקריות של החינוך הדתי-לאומי (זהו מטבע לשון שלו!): החינוך הממלכתי-דתי והחינוך הלאומי-תורני. יסודה של הראשונה בבית הספר תחכמוני ושוורשיה של האחרונה בתלמוד-התורה שערי-תורה, שני מוסדות שפעלו, כאמור, בחסותו ובהשגחתו של הראי"ה.

(מעובד מתוך הספר "מסילה חדשה - הראי"ה קוק ואתגרי החינוך" העומד לצאת בעז"ה בקרוב)

עולם, ידע נדע שסוף כל סוף עלינו לנצור מכל משמר את המבצרים העתיקים. חורבן נורא הוא לישראל, חלילה, אם יאפסו ח"ו החדרים, בתי הת"ת, והישיבות, ע"פ צבינום העתיק, אפילו אם יכאו תחתיהם בתי-ספר וגמינסיות מרופדות ברפידות של אמונה ויראת שמים. אין אנו בטוחים בכל המכונות המורכבות, ואין אנו יכולים לקוות מהן תוצאות לטובה רק אם יהיו לנו מרכזים העומדים בהוד קדושתם ועתיקותם, בלתי לד' לבדו (שם, תקע).

הראי"ה היה פעיל ומעורב במוסדות רבים, בחלקם בעצם הקמתם, ובחלקם בטיפוח, בעצה והנחיה, בעידוד, בהגנה מפני מתקפות הקנאים,

הוא קרא בכל כוחו לשנות את המצב, וכהגדרתו "מסילה חדשה". השינוי, בכל ההיבטים החיצוניים, לא נגע בעניינים מהותיים, ובוודאי שלא נאסר בידי המחרימים את לימודי החול. מנגד, הראי"ה היה ער לחשש ששינוי הסדרים הטכניים עלול להביא בעקבותיו קלקול מהותי, באם ייעשה במהירות גדולה מדי. כך הסביר את חששם של מנהלי התלמוד תורה הוותיק, שהיה תחת השגחתו, 'שערי תורה', מפני כל שינוי:

יש ששמירת הישן הקדוש כראוי בזמננו מוכנה לגרור עמה קלקולים צדדיים ג"כ, כי לא כוליעלמא דינא גמירי [לא הכל יודעים את הכללים] בהלכות ציבור לדעת איך לכלכל דבר, שישמר כח הקדושה בחנוך כראוי, ועם כל זה שיהיה ג"כ בלתי-נופל ואולי ג"כ מתחרה עם החינוכים החדשים... ע"כ יש שבמקום של קדושה... שם ישנם ג"כ עזיבות וקלקולי סדרים... וכמעט שא"א לבקש תיקוני סדרים בדרך פתאומי, מפני תרעומת המינים" שע"ז אנו בורחים לפעמים מכמה דברים שהם טובים מצד עצמם. אבל גם לזה צריך מדה ומשקל (שם, נט).

זה ממש הפחד ממברשת השיניים, והרוח הנושבת בין שערותיה...

אך כל זה לא הרתיע אותו, ולמרות ההתקפות שספג, המשיך בזהירות ובעוצמה כבירה את חידוש פני החינוך בארץ-ישראל, תוך "מלחמה חיובית" במתנגדיו:

ומאו הוחלט הדבר אצלי, למרות כל המפריעים אשר יסובונו, מימין ומשמאל, שהנני קרוא להרים את הדגל של קיבוץ הטוב והבריא שבשני הישובים, וללחום נגד הרקב שבשניהם, לא בריב שפתיים, ולא בשום פעולה שלילית, כ"א ע"י ביצור כחות והקמת מוסדים, שהם יאחדו את החלקים הטובים הפזורים, וממילא ינוסו הצללים...

ד. היו מי שלא ירדו לסוף דעתו וסברו כי תמיכתו ב'תחכמוני' המשלב לימודי חול, שוללת את המוסדות הישנים, העוסקים רק בקודש. הוא העמיד אותם על טעותם, כשכתב

והחיל הזה אשר נגע ד' בלבכם, ידע ידידי, שלעולם יהיה המנצח הפנימי בחיי האומה, ודוקא מבית המדרש העתיק וממתמידו תצא תורה ואורה לישראל, גם בעת אשר רבים יפנו אחרי דרכים שונים...

שעם כל מה שאנו מראים פנים של הסכמה לפעמים גם על דרכים חדשים, אם אינם הולכים לפרוץ גדרות

יש לך סיפור? בואי לעשות מזה מקצוע

יצירתית? חולמת בגדול?

השלוחה החרדית של בית הספר מעלה, מזמינה אותך לשנת הלימודים הבאה ללימודי תסריטאות, צילום, עריכה, בימוי והפקה מהטובים בתעשייה. הלימודים מתקיימים יום בשבוע במשך שנתיים. **ראש השלוחה: ענבר נמדר.**

יום פתוח י"א באלול 7.9
לפרטים והרשמה: 054-7669616

תוכנית הלימודים כוללת קורסים בבימוי, צילום סטילס ווידאו, עריכה, תסריטאות, כתיבה יוצרת, תחקיר, מדיה, סאונד, עיצוב פסקול ועבודה על סרטים עלילתיים וסרטים תיעודיים. בקמפוס של מעלה אולם הקרנה גדול, חדרי עריכה משוכללים וכיתות לימוד מאובזרות בציוד חדשני. הלימודים מתקיימים באווירה מתאימה, לנשים בלבד.

השלוחה החרדית
של בית הספר מעלה

רח' שבטי ישראל 20, ירושלים | maale.co.il

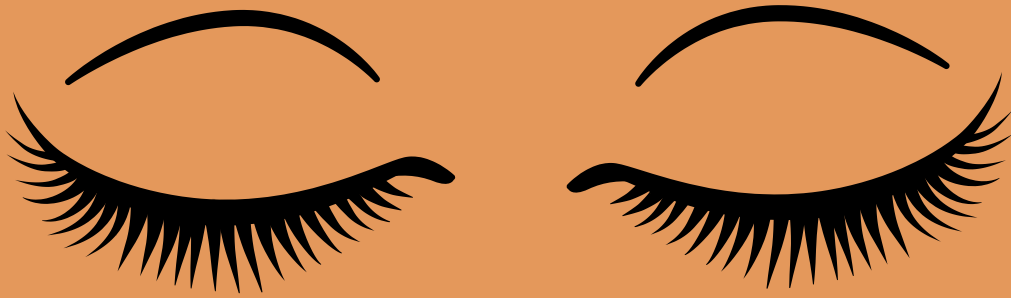

הקרן לירושלים
مؤسسة صندوق القدس
THE JERUSALEM FOUNDATION

התוועדות
התוועדות

הרב שבתי סלביצקי, שליח חב"ד באנטוורפן

לעצום עיניים ולראות

זה שאתה מסתכל לא אומר שאתה רואה • המדריך העיוור במוזיאון פקח את העיניים של הקבוצה • העיניים סגורות בקריאת שמע ובהדלקת נרות, כדי שפשוט נוכל להתחיל לראות • הרב חזן ויתר על הדרשה של יום כיפור, אבל בסוף חזר הביתה עם דרשה טובה יותר • פרשת ראה: כאן רוכשים משקפיים לראיית עומק

המאירים והמזהירים, שלא ניתנה רשות לראותם אלא בעיניים עצומות, משום שהם 'סתומים עליונים'. וזה הסוד של עין עצומה והפקוחה: עצומה רואה ב'אספקלריה המאירה' (=זכוכית זכה שרואים דרכה באופן ברור) והפתוחה רואה ב'אספקלריה שאינה מאירה' (=זכוכית עכורה שקשה לראות בעדה)". הזוהר מלמד שאם אנו חפצים לראות מעבר וליהנות מצבעים חדשים, מאירים ומזהירים, עלינו לעצום את עינינו!

אני זוכר שבפעם הראשונה שראיתי את הזוהר הזה, לא הצלחתי להבין את פשרו והוקשה לי: וכי כיצד ניתן לראות בעיניים עצומות? ומדוע עצימת העיניים היא תנאי הכרחי כדי לראות את אותם אורות סתומים עליונים? עד ששמעתי מידיד סיפור נפלא שהנהיר לי היטב את הדבר. וכך הוא סיפר:

יש בחולון מוזיאון בו מתקיים סיור בשם 'דיאלוג בחשיכה', כאשר הסיור כולו מתקיים בחושך מוחלט ומודרך על ידי מדריך עיוור. ביקרתי שם והייתי חלק מקבוצה של שישה אנשים שאליה נלווה כאמור המדריך העיוור. המדריך אמר לנו להקשיב ולהתרכז בקולו ובהנחיותיו, כיוון שאם לא נעשה כן, אנו עלולים להיתקע בעמודים ובמכשולים אחרים הניצבים בדרכנו.

נכנסנו לחדר בו נשמעה מוזיקה קלאסית. בחיי לא נהניתי כפי שנהניתי אז! על אף שהייתי בהופעות רבות של זמרים מצוינים, אך תמיד כשהם הפליאו בשירתם הערבה, הייתי איתם רק במידה חלקית וזאת משום שבנוסף לשירה,

כמו עיניו התרחשות כלשהי, גדולה בהרבה מהוודאות במקרה שרק שמע משהו, ובהתאם לכך גם מידת השפעתה של הראייה עליו גדולה ממידת ההשפעה של השמיעה.

זה מה שעומד מאחורי ההלכה ש'אין עד נעשה דייין', כלומר, אם דייין חזה במקרה כלשהו עליו מתקיים דיון הלכתי בבית דין, הוא נפסל מלשמש כדיין בהרכב הדיינים הדין באותו מקרה, מפני ההנחה שלאחר שראה בעיניו את המקרה, שוב לא יוכל לדון בדברים באופן אובייקטיבי, שכן הרושם של מה שראה בהכרח יעצב את אופן חשיבתו וראייתו את הדברים.

אם כן, כשהתורה אומרת "ראה אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה", היא מצפה מאיתנו ממש לראות את הברכה שבקיום המצוות והקללה שבאי שמירתן! על ההבחנה בין הקדושה לקליפה להיות מוחשית!

אלא שהשאלה המתעוררת היא - כיצד? כיצד נוכל לראות את הטוב הרוחני באופן מובהק ואת הרע שבהליכה אחר שרירות ליבנו ותאוותינו באופן מוחשי? מהו הסוד להשגת ראייה שכזו?

בזוהר על פרשת וארא כתוב כך (בתרגום): "סוד עצום: עצום עיניך ויתגלו אותם הגוונים

הרבה פעמים אנחנו מתרשמים מאנשים לטובה, נכנסים איתם לקשר חברי או עסקי ואז נוחלים אכזבה מהם ומההתנהלות שלהם. הרבה פעמים אנחנו חושקים במשהו, עובדים קשה להשיג אותו ובסופו של דבר כשהוא כבר בידנו, איננו מוצאים בו נחת. וכך אנו מגלים שהעיניים שלנו אמנם רואות, אך פעמים רבות הן אינן רואות נכון...

האם יש דרך כלשהי לרכוש לעצמנו מבט היורד לשורש הדברים? האם יש אופטיקה בה נוכל לקנות לעצמנו משקפי רנטגן? איך נוכל לשפר את יכולות הראייה שלנו, כך שהמרחק בין מה שאנו רואים לבין מה שקורה באמת, יצטמצם?

בתחילת הפרשה אומרת התורה: "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה'... והקללה אם לא תשמעו". הקב"ה נותן לאדם אפשרות לבחור בין הטוב ובין הרע, בין שמירת המצוות לבין הסטייה מהן.

92 פעמים מופיע מושג השמיעה בספר דברים, כמו בפסוקים המפורסמים: "שמע ישראל", "והיה אם שמוע תשמעו", "עקב תשמעו את המשפטים" וכן בפסוקים רבים אחרים, אך כאן בוחרת התורה להשתמש דווקא במושג הראייה - "ראה אנכי נותן". מדוע?

הרבי מסביר שחוש הראייה הוא החזק, המובהק, המוחשי והפועל ביותר על האדם מבין חמשת החושים. הוודאות של האדם לאחר שראה

אלא ביטוי לכוחו של הבורא המחייב אותו בכל רגע ורגע כדי שלא יחזור להיות "אין ואפס כבתחילה", כמו שכותב האדמו"ר הזקן בשער היחוד והאמונה בתניא, **אבל זה לא הרושם שמתקבל אצלנו כשאנו מסתכלים עליו...** לכן אנו סוגרים את העיניים ואומרים מתוך אמונה כנה: "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד".

אמנם מבט מעמיק יגלה את הקב"ה בעולם עצמו, בחוקיות ובסדר השולטים בו, אלא שאנו לרוב מביטים על העולם שסביבנו במבט חיצוני, בראייה שטחית. אם רק נשכיל לסגור את עינינו כהמלצת הוזהר הקדוש ולרדת לשורשי הדברים, או אז נראה בעינינו כי "אין עוד מלבדו"!

גם האישה בהדליקה נרות שבת עוצמת

שלילית אודותיו...

כשידידי סיפר לי על החווייה שלו, פתאום התחוורו לי דברי הוזהר האומר **שבשביל לראות את הגוונים המזהירים, יש לעצום את העיניים**. שכן מתי אנו רואים באמת? כשאנו סוגרים את העיניים...

באמירת "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד" אנו מכריזים על אחדותו של הקב"ה ש"אין עוד מלבדו". **אילו הייתה לנו ראייה פנימית טהורה, היינו רואים איך שהעולם עצמו זועק "אין עוד מלבדו"!** אבל המציאות היא שהעיניים שלנו רואות בעולם ישות שמאתגרת כביכול את הרעיון שאין עוד מלבדו.

אנו אמנם מבינים ומאמינים שהעולם איננו

היו סביבי אנשים רבים, אורות שהתחלפו במהירות ועוד המון גירויים מכל כיוון אפשרי, וכל אלה לא אפשרו לי להקשיב הקשבה אמיתית לשירה.

אך שם לא ראיתי דבר ולא שמעתי כלום מלבד את הנעימות שמילאו את חלל החדר. זה היה תענוג עילאי אותו לא חוויתי מעולם קודם לכן.

בסוף המסע, שהתנהל כאמור בחושך מוחלט, נכנסנו לחדר נוסף והמדריך העיוור החל מספר על קורות חייו: "כעיוור, שקעתי בדכדוך ועצב והייתי עטוף ביגוני ובמרירות על מנת חלקי. היום אני מורה דרך ומלא סיפוק ושמחת חיים", התחיל את דבריו. וכך, במשך כעשרים דקות הוא גולל את מסכת חייו ואתגרי העיוורון

שלו. דבריו היו מתובלים בחכמת חיים רבה, עמקות, רגישות גדולה ואהבה עצומה, וחשתי שכל מילה שלו חודרת עמוק ללבבי. חשתי שהוא ממש מרגיש אותי...

אני כל כך התפעלתי מהאישיות שלו שעלתה לי המחשבה: הלואי והוא היה האבא שלי, או לפחות אחי! כמה יכולתי ליהנות מאדם כזה לצידי... הייתי חש את החום והאהבה שלו ונהנה מחוכמתו וניסיון חייו העשיר!

הוא סיים את סיפורו, יצאנו החוצה ואז ראיתי אותו... קיבלתי את שוקי חיי!

הוא היה מצולק בפניו, הגבות והעיניים לא היו סימטריות בעליל, פניו היו מכוערות ומראהו היה כשל מאפיונר מטיל אימה. אין לי ספק שאם הייתי הולך ברחוב ורואה אותו צועד לקראתי, הייתי עובר לצד השני...

ריבוננו של עולם, לפני כמה דקות חשקתי בו כאבא או למצער אח, וכעת אני רואה לנגד עיני מאפיונר!... נפל לי אז האסימון שכשאתה רואה, אתה לא רואה!

הרבה פעמים אנו מזדמנים למקום כלשהו, נכנסים לשיעור, ממתנינים בחדר המתנה לרופא ואנו במבט זרזי סוקרים את האנשים סביב וכבר 'יודעים' לומר מי חכם, מי קמצן, מי בעל לב זהב וממי כדאי לשמור מרחק. אנו אוטומטית מדביקים תוויות כאשר לא ברור לנו עצמנו על מה הן מתבססות...

מספיק שיש דמיון קל בין מראה פניו של אדם זה לפניו של אחד ממכרינו, בכדי שתת ההכרה שלנו תגבש דעה חיובית או

אימנוד בית מדרש בחבורת איכותית

מאסף קץ רמ"ם ממוקמות מאלונים

בארץ בבאר נאמן מסכת בבא בתרא

ללמוד בבית המדרש ולקבל תואר שני

התוכנית בהובלת הרב ד"ר נעם סמט וד"ר גלעד לנדאו

ימי שלישי אחה"צ בקמפוס היכל שלמה

שנת לימודים אחת בקמפוס, בין השעות 15:30 - 21:30

מלגות שכ"ל לזכאים

הרצוג. לדעת. לחנך.

לפרטים: 074-7214487 או היכנסו לאתר המכללה: herzog.ac.il

יפה ושונה תהא השנה?

דניאל הגיע ליערץ כדי להתמודד עם קשיים משמעותיים שהתעוררו אצל הבן הגדול שלו, אבל מהר מאד התברר (כצפוי) שהבעיות רחבות יותר: קשיים אישיים שלו, מתחים בזוגיות בינו לבין אשתו, שגרמו ללא מעט תופעות "מוזרות" בתפקוד המשפחתי.

עשינו דרך ותהליך משמעותיים, אבל שוב ושוב עולה השאלה: עד כמה באמת ניתן לשנות את המצב?

ישנם דברים שנובעים מהאישיות שלו, שהתעצבה בין השאר באופן צמיחה וגדילה קצת חריג בילדותו, בה האבא כמעט לא היה נוכח בבית. ישנם דברים שאידיאולוגיה הוא לא בטוח שהוא רוצה לשנות, ועוד... כל אחד מאתנו, בטח מי שפונה ליערץ, רוצה שמהו ישתנה בחיים שלו:

באנרגיות, בשמחה, בזוגיות, ביכולת ההתמודדות עם הקשיים, בהתמודדות עם מורכבויות של החיים.

בדרך כלל, אנחנו מצפים שהמציאות תשתנה, שאחרים ישתנו, שמישהו יפתור לנו את הבעיות, ולאט לאט אנחנו מבינים שעיקר השינוי צריך להיות אצלנו: בתפיסה שלנו, ברגשות שלנו, בהתייחסות ובהתנהגויות שלנו.

כשאנחנו כבר מגיעים להבנה הזאת, אנחנו כמעט תמיד גם נרצה יותר: שאני אהיה שונה. שאצליח להיפטר מ"השריטות" שלי, שאפתח יכולות וקישורים שאני מאמין שבטוח נמצאים בתוכי.

זה אפשרי?

שאלנו את הרב נעם שפירא, מנהל "תורת הנפש" - בית הספר הגבוה לפסיכולוגיה יהודית לפי שיטת הבעש"ט, בנשיאותו של הרב יצחק גינזבורג - מה אומרת על כך תורת הנפש.

וכצפוי, התשובה די מורכבת, וליתר דיוק, מורכבת משלשה חלקים, שבשפה של תורת הנפש של הבעש"ט מכונים "הכנעה, הבדלה, המתקה":

הכנעה - צריך ללמוד איך לקבל את המוגבלות שלנו. את התכונות שמוטבעות בנו ואין לנו כלים פשוט להפוך ולשנות אותן. ועדיין, לדעת שגם אם אני עצמי לא אשתנה, המציאות יכולה להשתנות ולהשתפר פלאים.

הבדלה - יש לנו יכולת לצאת מהעיסוק בעצמנו, להיות מוכוונים למטרות ויעדים חשובים, ולקבל "כחות-על" מחוץ לעצמנו כדי להצליח להתקדם.

המתקה - בסוף, בפסגה, אנחנו יכולים לראות את כל המציאות שלנו, גם החלקים שעדיין "תקועים" לכאורה, כחלק ממהלך טוב וחיובי שמגיע בדיוק למקום שאליו נועדנו.

אתה יכול להרחיב יותר, שאלנו אותו?

כמובן, הוא מתייך, ומוסיף שבשביל זה תורת הנפש מארגנים כנס מיוחד, בט' אלול בירושלים, שבו תוכלו לשמוע יותר, הרבה יותר, על כל אחת מהנקודות האלו וכך לאסוף כחות ולכוון אותם כדי שבאמת גם אצלם השנה הבאה תהיה "יפה ושונה"...

איך מקבלים פרטים על הכנס?

בטלפון 02-5662323

או בקישור הזה: bit.ly/th-82-12

הזמן לדרשות? אני צריך לעשות משהו!

ממחשבה למעשה, הוא קם ממקום מושבו, לקח בידיו רשימות טלפונים של יהודי העיר הקשורים לקהילתו והחל עובר על השמות בניסיון למצוא מישהו שהוא יכול לעזור לו. איזו מצווה הוא יכול לעשות. לאחר כמה רגעים נפלו עיניו על שמו של אדם זקן, אתו היה בקשר לפני שנים, והוא תפס שזוהו זמן רב שהם לא נפגשו ולא היו בקשר.

הוא מיהר להתקשר למספר, אבל בני משפחתו של הזקן אמרו שהוא נמצא בבית אבות. וכך, במקום להכין את הדרשה, הוא מצא את עצמו במכונית בדרך לאותו בית אבות...

כשהגיע, בירר הרב חזן היכן חדרו של הזקן והזדרז לסור לשם. הוא דופק בדלת ואז נשמע קולו של הזקן השואל "מי זה?".

"הרב חזן", השיב וכעבור רגע שמע מן החדר בכי מתפרץ...

כעבור דקה-שתיים נפתחה הדלת, הזקן עמד בפתח כשעיניו אדומות מבכי וביקש בקול נרגש: "הרב חזן, היכנס בבקשה". הזקן צעד כשהוא נתמך בשולחן ובכיסא שעמדו שם, וכשהתיישב סיפר לרב חזן כך: **איבדתי את ראייתי לחלוטין ואני נמצא כאן כבר תקופה ממושכת. המשפחה שלי אמנם באה לבקר מפעם לפעם, אך רוב הזמן אני חש בודד.** אני יושב פה וחשוך לי. החיים שלי חשוכים ועצובים. אני קם בבוקר ויודע ששום דבר בעל עניין אינו מצפה לי ביום שלפניי... אני מוצא את עצמי חושב יותר ויותר - בשביל מה אני צריך לחיות? מה יש לי בחיי?

היום, ערב יום כיפור, התפללתי לקב"ה שייקח אותי! אין לי עוד רצון לחיות...

ואז חשבתי לעצמי - רגע, אולי הקב"ה רוצה שאחיה? אמרתי לקב"ה, אם אני חשוב לך, תן לי סימן. אם אני חשוב לך ואתה עוד רואה בחיי איזו שליחות ומטרה, שלח לי את הרב חזן! והנה דופק מישוהו על דלת חדרו ומזדהה כרב חזן! האם יכול להיות סימן גדול ומובהק מזה?

כעת הבכתי לא היה של הזקן בלבד... הרב חזן והזקן יישבו ושוחחו ביניהם משך זמן נוסף, וניכר היה שנפשו של הזקן שבה אליו: הוא התעורר והרצון לחיים שב וניערור בו.

הרב חזן חזר לביתו מאושר מהזכות שנפלה בחלקו להחיות את נפשו של הזקן, וידע שבאמתתו נמצאות גם מצווה גדולה וגם דרשה יפה!

הדרשה שלו באותו יום כיפור הותירה רושם עז על המתפללים הרבים. עין לא נותרה יבשה. כשהמסר של הסיפור הדהד: עלינו לצאת ולעשות משהו! עלינו לראות איך אנו מביאים טוב לעולם ופועלים לתקנו!

לחיים לחיים, שנשכיל לעצום את העיניים מדי פעם ונראה גוונים מהירים ומזהירים, 'סתומים עליונים', שנחוש בנועם ובעונג שבשמירת מצוות ה' ובהליכה בדרכי התורה ונחיה חיים של משמעות. ובקרב ממש לא נראה את הגאולה רק ב'עיניים רוחניות', אלא נחזה בה בעינינו הגשמיות!

בשיתוף מערכת "הפרשה בחיי"

את עיניה ומברכת "להדליק נר של שבת קודש". אפשר לראות בשבת סיום לעוד שבוע של מרוץ, של עבודה, של טלפונים והתרוצצויות, אך זו איננה מהותה החיובית של השבת (אלא רק השלילה של ימות החול...). בשביל לראות את מהותה וקדושתה של השבת עצמה, את נשמתה - לזה דרושה עצימת עיניים. לצורך כך אנו חייבים מבט פנימי. מבט הרואה מעבר! לחיים.

נחזור לשאלה בה פתחנו: איך ניתן לראות דברים באופן נכון ומעמיק, וכיצד נוכל לראות ולחוש את הטוב שבתורה ואת הרע שבהליכה אחר שרירות הלב ותאוותינו.

כפי שהזכרנו מלמדנו, כדי לראות בבהירות 'סתומים עליונים' עלינו לעצום מפעם לפעם ולעצום את עינינו. ברגע שאנו עוצרים את מרוץ החיים ויוצרים הפוגה מאין-סוף המסחים הנלווים ליום שלנו, אנו מסוגלים להתחבר לפנימיות שלנו ולראות גוונים חדשים... גם דברים שנראו לנו קודם כרוחניים, גבוהים ומרוחקים, הופכים להיות ממשיים ומוחשיים.

התורה מצווה אותנו: "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה"; "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע". אם נמעיט בהסתכלות הגשמית המחפשת אחר תאוות וסיפוק יצרים רגעיים, נגלה שיש לנו באופן טבעי ראייה רוחנית, הרואה בחיי תורה ומשמעות "את החיים ואת הטוב".

ישנה אמרה מוכרת: "זה שאתה נושם לא אומר שאתה חי". חיים אמיתיים הם חיים שיש להם מטרה, חיי שליחות ותיקון עולם. ובמילים אחרות: חיי תורה ומצוות! בהתוודעויות, החסידים מאחלים איש לרעהו: "לחיים לחיים". כפילת המילה "לחיים" מבטאת את האיחול שהחיים לא יהיו רק חיים גשמיים (מכוח זה שאנו נושמים...), אלא חיים רוחניים, מלאים ובעלי משמעות.

כשיהודים נפגשים ושואלים זה לשלום רעהו, לפעמים הם שואלים באידיש: "וואס מאכסטו?". הפירוש המילולי הוא "מה אתה עושה?" אנו צריכים לשאול את עצמנו תמיד "מה אנו עושים?" לא להתמקד רק בשאלה "איך אנו מרגישים" (כפי שמקובל לשאול בעולם: "how do you feel"), אלא מה אנו פועלים. איך אנו מקדמים את עצמנו ואת העולם לקראת משיח.

בהקשר זה אני נזכר בסיפור ששמעתי ממחותני - הרב חזן ממנצ'סטר, שליח חב"ד ורב בית כנסת "Holy law", בית כנסת גדול ומפואר.

זה היה ערב יום כיפור, הרב חזן התיישב בביתו להכין את הדרשה אותה ידרוש לפני הקהל הגדול שמגיע להתפלל בבית הכנסת ביום הכיפורים, המגיע לכאלף איש!

פתאום נפלה במוחו המחשבה הבאה: אמנם כחלק מתפקידי כרב בית הכנסת אני צריך לדרוש, אבל ערב יום כיפור עכשיו! האם זה

שדר! תיקן! למד! למד! הסבר! הפני! תדבק! הזמן! קבע! תברוח! פתח! שיעור! וגם את!

קודש זה רציני

איתי אסמן

שכתוב במשנה ובגמרא "אלישע בן אבויה", הרב התחיל לומר לנו מאמרי חז"ל כמה רבי מאיר העריך אותו ולמד ממנו והתפלל עליו לאחר פטירתו שיכנס לגן עדן. וגם עצם העובדה שהמשנה והגמרא מזכירים אותו סימן שהיה אדם גדול, ובסוף הוא הוסיף שבירושלמי הוא מכונה "רבי אלישע בן אבויה". הרב כנראה הרגיש בדברינו שהייתה נימת זלזול בחז"ל כאילו הם היו אנשים כערכינו, ולכן הוכיח אותנו על כך. זה היה השיעור ביראת חז"ל הכי גדול שקיבלתי בחיי- שגם מי שמוזכר שם במעשיו הרעים היה גדול, קל וחומר שאר האמוראים והתנאים. הרב תמיד דאג לדייק אותנו אל הקודש. בכל דבר שהוא התבונן הוא חיפש את המימד הפנימי, הנצחי. נדמה היה שאין שום קטנות בחייו, כל מילה שהוציא מהפה הייתה מדויקת ומחושבת וכל ברכה הייתה ככוונה עליונה, בתפילה הוא נדמה כמלאך ה' ששפתיו לוחשות כבן שמתחנן בפני אביו. הרבה שיעורים היו לרב על תיקון המידות, הוא אמר שצריך לתקן את הכלי כדי שהנשמה תחול בו. גם תיקון המידות נבע אצלו מתוך אהבת הנשמה האלוקית והרצון לדבקות בה'.

הקודש מקרב

זכינו לפגוש מלאך ה' צבאות שחי ביננו. והוא הרים אותנו מעלה מעלה. הרב עסק גם בקירוב רחוקים בהסברה אך יותר מכל אנשים התקרבו לה' בזכות המפגש שלהם איתו והקודש שהם זיהו בחייו. המפגש עם צדיקים הוא חשוב מאוד, משום שהם מראים בחוש איך אפשר להתקרב לה' בחיי החומר וכך כותב הרב קוק: "הדבקות בצדיקים, כדי שיתערב כח המציאות שבנשמתם עם הנשמה הבלתי נשלמת, הוא דבר נכבד מאוד במהלך התפתחות הנפשיות". בהמשך הוא מוסיף וזיירות לא להדבק בחסרונות דקים שיש לצדיקים ואינם פוגעים בהם אך עלולים לפגוע במי שדבק בהם. ואכן הרב צוקרמן זצ"ל מאוד הקפיד שלא נהיה חסידים שלו אלא נהיה עצמאיים ונעמוד על רגלינו תוך בניית הקשר האישי שלנו לקב"ה תוך כבוד ומורא לתלמידי חכמים וחז"ל. תהי נשמתו צרורה בצרור החיים.

asmanitai@gmail.com

להצטרפות לקבוצת ווטאפ של טיפ יומי לקירוב
נא לשלוח הודעה ל-052-5665005

השבוע יחול יום פטירתו של הרב קוק זצ"ל. את הרב קוק לא זכיתי להכיר וגם לא את בנו-תלמידו הרב צבי יהודה זצ"ל, אך זכיתי ללמוד אצל תלמידו- הרב יהושע צוקרמן זצ"ל שגם הוא נפטר בג' אלול. לכבוד שנה לפטירתו חשבתי לתת כאן כמה רשמים שנותרו לי ממנו ועיצבו את אישיותי, חלק מהרשמים כתבתי במחברת אישית.

אצל הרב צוקרמן זצ"ל למדתי שקודש זה רציני. היו שיעורים שהרב קבע בהם כלל שאם תלמיד אחד לא מגיע השיעור מתבטל. היו תלמידים שלא הבינו את הקפדנות הזו, הם היו רגילים 'להתבשם' מכל מיני שיעורים ופחדו להתחייב, הרב הסביר להם שלימוד תורה זה רציני. לא ייתכן שבלימודי החול באוניברסיטה יש נוכחות חובה בשיעורים, ואילו במקצוע הקודש של התורה אדם לומד בצורה לא רצינית. גם בלימוד בכתבי הרב קוק היה מאוד מדויק, לכל דבר היו לו הגדרות. יש אנשים שמכניסים לתוך הרב קוק את תפיסותיהם האישיות אך הרב דדק בכל מילה וערך השוואות למקורות אחרים. למדתי מהרב שבלימודי האמונה צריך לעיין בחכמה רבה ולא לזרוק סיסמאות. התפיסה החילונית סוברת שרוחניות זה משהו אווירי, סוג של רגש שעולה ויורד ואין בו קוהרנטיות, אך הרב לימד אותנו בדיוק להיפך, שקודש זה הדבר הכי יציב שיש, הוא זה שמחיה את הכל.

כל מה שעניין את הרב זה קודש, זה היה 'אומר החיים' שלו, רצון של דבקות בה', וזה בא לידי ביטוי בכל פרט בחייו. פעם ליוויתי אותו לביתו והתחיל לרדת גשם, הרב שמע רעם נעצר וברך בכוונה "שכוחו וגבורתו מלא עולם" כשכולו נספג מים, זה לא עניין אותו, הוא רצה לברך את ה'. הרב מאוד הקפיד על היחס אל הקודש, כשהיינו מתפללים בבית הרב קוק היו תלמידים שהניחו את הסידור והחומש על הכיסאות, הרב לא היה יכול לראות חומש שמונח על כסא שיושבים עליו (נפסק שאסור לשבת על ספסל בזמן שיש שם ספרי קודש), הוא הרים את הספרים והניח אותם על השולחן (רב נוסף שראיתי שמקפיד להעיר לאחרים בהנחת ספרי חול על ספרי קודש הוא הרב אביגדור נבנצל שליט"א).

פעם ליוונו את הרב לביתו אחרי תפילת שבת בבית הרב קוק ושאלנו אותו על 'אלישע בן אבויה', הרב הביט בנו בקפידא ואמר "אני לא הייתי קורא לו ככה" והדגיש "רבי אלישע בן אבויה". היינו נבוכים, אמרנו לרב

היו שותפים - ראשי יהודי! התרומות מוכרות לצרכי מס. הקישו בגוגל: 'תורמים לראשי יהודי' או בטלפון 052-5665005 או סרקו ברקוד:

נפתחה ההרשמה לשנת תשפ"ג
תוכנית ערב שבועית, 16 מפגשים
תל אביב (שני) | ירושלים (רביעי) **חדש!**
טובי המרצים, הנושאים והכלים בתחום הקירוב
בואו אלמוז, אהמוז, אהאמין וקרז!
הנני חיים שליחות מבית ראשי יהודי

לפרטים נוספים:
זיו 055-6621129
או סירונו את הברקוד:

הנני
בית המדרש לשליחות
בנשיאות הרב שמואל אליהו שליט"א
מבית ראשי יהודי

1,200 שאלות ותשובות של הרב יהושע מחכות לכם באתר 'קרוב אליך'

נפשי בשאלתי

יש לך שאלה בעבודת ה'?
054-4530951

הרב יהושע שפירא, ראש ישיבת רמת גן

מה עושים כדי להצליח?

הדבר הראשון שצריך לבדוק כשרוצים להצליח הוא מהי הגדרת ההצלחה. ועל זה אמר שלמה המלך החכם באדם, "סוף דבר הכל נשמע, את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם". זו הצלחת ההצלחות - להיות נאמן לדבר ה', ולהצליח להיות דבוק בו יתברך ובתורתו הקדושה, בעמו ישראל בניו בחיורו. וכדי להצליח בעניינים אלה אנו נדבקים בתלמידי חכמים שמהם אנו יונקים את ההצלחה, לומדים את התורה הקדושה, ומשתדלים בכל לבבנו ובכל נפשנו לקיים את כל המצוות עם כל רמ"ח אברינו ושס"ה גידינו.

מה מסבירים לילדים שיש להם קרובים שלא שומרים תורה ומצוות?

האמת היא שאף פעם לא ניסיתי להסביר לילדיי את העניין, מסיבה פשוטה: הייתי בטוח שהם מספיק אינטליגנטים להבין בעצמם. בתור ילד, למיטב זכרוני, הבנתי מצוין שיש כאלה ששומרים ויש כאלה שאינם, בלי לטרוח לבקש הסברים מלומדים. ונדמה לי שלפעמים הילדים הם בעצם תירוץ להסביר לעצמנו יותר מאשר בשבילם.

במשך כל הגלות, ועוד יותר במעבר מגלות לגאולה, עם ישראל עבר קשיים מרובים והתמודדויות עם תרבויות והשפעות, שגרמו לחלק מאחינו האהובים והיקרים להישטף במערבולת ההשכלה והכפירה, וזה חלק מתהליך הבריור הפנימי בתוך עם ישראל. ובעזרת השם ישוּבו כולם בתשובה גמורה, כמו שאנו אומרים "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב", שחלק מתהליך הגאולה הוא תשובה של כולנו, ובתוך כך גם של אלה שהתרחקו עוד יותר מתורה ומצוות. וכינתיים אנו אוהבים אותם מהכאב המפלח קץ כאחיים, ודווקא מפני כך לא יכולים להירגע מהכאב המפלח את הלב על הריחוק שלהם מעצמם ומעצמיותם, שהיא נשמת אלוקים החיה בקרבם.

אני רוצה לקיים "עשה לך רב" עם רב שנחשב ליטאי אבל אני נמשך לחסידות והרב הזה די מתנגד, מה לעשות?

המחשבה שיהיה רב אחד לכל הדברים היא יפה ומשובחת, מפני שהיא מניחה שאם בכל חלק יהיה לי רב אחד אז בעצם אני אהיה הרב בעצמי ויצר הרע עלול להשתמש בזה לרעה. ויחד עם זאת שמענו מרבותינו שרבים מהם למדו מיותר מרב אחד, ואף כתוב בירושלמי שכל הלומד מרב אחד אינו רואה סימן ברכה בלימודו.

ולכן העצה היא לקבל מהרב ה'ליטאי' את כל אוצרות הקודש הנפלאים שיש לתורתו, ולקבל מתורת החסידות העמוקה והמופלאה את כל אוצרות דברי אלוקים חיים הנמצאים בקרב תלמידי הבעל שם טוב הקדוש, ומזה ומזה אל תנח ידיך.

ת.ד. 52589 רמת גן < העלון טעון גניזה > karovel.co.il

לתגובות ויצירת קשר qarov.elecha@gmail.com קרוב אליך • לפרטים: 052-4061065

קרוב אליך
עלון שבועי לעבודת השם בדרך החסידות

שלם וקח עוד היום אצלך בבית

מיחסני חשמיל

הרשת הזולה והמשתלמת בישראל

עד 70% הנחה
על עודפים ותצוגות

ניתן להזמין ולברר באיזה סניף כל מוצר קיים במלאי דרך אתר מחסני חשמל (*5018) במחלקת מציאות ועודפים

מוצרים לדוגמה:

מקרר מסונג 4 דלתות RF68N9091SL

3,490 ₪ במקום 7,990 ₪

תנור בנוי סאונר CUISINE-3700

999 ₪ במקום 1,790 ₪

שואב אבק אלחוטי פיליפס FC6724/01

599 ₪ במקום 1,049 ₪

אופני ספיונג ES-7905

555 ₪ במקום 699 ₪

מצלמת אקסטרים PIX20

39 ₪ במקום 149 ₪

מעבד מזון מג'מיקס CS3200WB

777 ₪ במקום 1,299 ₪

Sauter SAMSUNG BOSCH Haier Whirlpool SHARP PHILIPS ZANUSSI אלקטרה Miele TADIRAN Electrolux TOSHIBA dyson AEG Blomberg ASUS JBL Midea Liebherr Hisense Xiaomi Siemens Miele TADIRAN Electrolux TOSHIBA dyson AEG Blomberg Lenovo HP HAMILTON Bissell

שעות פתיחה: בימים א'-ה': 09:30-22:00 שישי וערב חג: 09:00-15:00 מוצאי שבת וחג: חצי שעה מצאת השבת עד 23:00

בתוקף מ-24.8.22 עד-1.9.22 או עד גמר המלאי, המוקדם מביניהם | קיים לפחות מוצר אחד במלאי מכל מוצר שמתפרסם | כל המוצרים המפורסמים מפורזים בין הסניפים, המלאי משתנה ומתחלף כל יום ובמשך היום | המוצרים הונים תצוגות, עופרים, מחודשים וסוג ב' | מינימום 2000 פריטים במנינה, 2 בהנחה מקסימלית לפחות | המוצרים ומחיריהם מוצגים ביריד | המחיר הקודם של המוצרים שבמבצע היה בתוקף לפחות יום | המחירים אינם כוללים הובלה | אין כפל הנחות ומבצעים | פריט אחד ללקוח